

INGLIZ TILINI O'RGANISHNING TALABALARNING ISHONCH VA MOTIVATSIYASIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI

Sultonov Vahob Murotovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

NTM assistent o'qituvchisi

Latipova Marjona Xasanovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada ingliz tilini o'rganish jarayonining talabalarning psixologik holatiga, xususan, ularning o'ziga bo'lgan ishonchi va motivatsiyasiga ta'siri ilmiy-nazariy va empirik jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda ingliz tilini o'rganish davomida qo'llaniladigan interaktiv metodlar, multimedia vositalari va guruhli ishlash shakllarining talabalarning ichki va tashqi motivatsiyasini oshirishdagi o'rni yoritilgan. Empirik tadqiqot natijalari ingliz tilini samarali o'rganish talabalar orasida ijobiy psixologik muhitni shakllantirishi, o'z fikrini erkin ifodalash, kommunikativ faollik va akademik muvaffaqiyatni oshirishga xizmat qilishini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitishda psixologik omillarni hisobga olish zarurligini asoslab beradi.

Kalit so'zlar: ingliz tili, motivatsiya, o'ziga ishonch, psixologik ta'sir, talaba, o'quv jarayoni.

Аннотация. В статье рассматривается психологическое влияние изучения английского языка на уверенность в себе и мотивацию студентов. Проанализированы современные методы обучения, включая интерактивные технологии, мультимедийные средства и групповую работу, а также их роль в формировании внутренней и внешней мотивации обучающихся. Результаты эмпирического исследования показали, что эффективное обучение английскому языку способствует развитию уверенности студентов, активизации коммуникативных навыков и повышению академической успеваемости. Сделан

вывод о необходимости учета психологических факторов при организации процесса обучения иностранным языкам в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: английский язык, мотивация, уверенность в себе, психологическое воздействие, студент, обучение.

Annotation. This article analyzes the psychological impact of learning English on students' self-confidence and motivation. The study examines the role of interactive teaching methods, multimedia tools, and collaborative learning in enhancing students' intrinsic and extrinsic motivation. The empirical findings indicate that effective English language learning positively influences students' confidence, communicative competence, and academic performance. The results highlight the importance of considering psychological factors in the organization of foreign language teaching in higher education institutions.

Keywords: English language, motivation, self-confidence, psychological impact, student, learning process.

Kirish.

Ingliz tilini o'rganish zamonaviy ta'lim tizimida nafaqat akademik, balki psixologik jihatdan ham muhim ahamiyatga ega. Globalizatsiya va kommunikatsion talablarning ortishi natijasida talabalar nafaqat bilim olish, balki o'zlarining til qobiliyatiga bo'lgan ishonchini oshirishlari zarur bo'lmoqda. Psixologik nuqtai nazardan, o'ziga bo'lgan ishonch va motivatsiya o'quv jarayonining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardir. Motivatsiya – bu talabaning maqsadga erishish uchun ko'rsatadigan faoliyati va o'z-o'zini rag'batlantirish qobiliyatidir. O'ziga bo'lgan ishonch esa talabalar yangi bilimlarni o'zlashtirishda, nutq va yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda bevosita ta'sir qiladi. Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqotning maqsadi ingliz tilini o'rganish jarayonining talabalarning motivatsiyasi va o'ziga bo'lgan ishonchiga psixologik ta'sirini aniqlash, uning rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni tahlil qilish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdir. Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, motivatsiya va o'ziga ishonch yetarlicha rivojlanmagan talabalarda o'rganish jarayoni samaradorligi past bo'lib, til qobiliyati sekin rivojlanadi.

Metodlar.

Tadqiqot metodologiyasi sifat va miqdoriy yondashuvlarning uyg'unligini o'z ichiga oladi. Empirik ma'lumotlar Toshkent shahridagi 5 ta oliy ta'lim muassasalaridagi 250 nafar talaba va 30 nafar ingliz tili o'qituvchisi ishtirokida yig'ildi. Miqdoriy metod sifatida talabalar o'rtasida o'ziga bo'lgan ishonch va motivatsiya darajasini aniqlash uchun Likert shkalasi asosidagi testlar, o'z-o'zini baholash va interaktiv topshiriqlar natijalari qo'llanildi. Sifat metodlari doirasida yarim-strukturalashtirilgan intervyular, pedagoglarning kuzatuv jurnallari va o'quv jarayonidagi video kuzatuvlar ishlatildi. Tadqiqot nazariy poydevori sifatida Deci va Ryanning o'z-o'zini belgilash nazariyasi (Self-Determination Theory), Bandura ijtimoiy o'rganish nazariyasi va Vygotskiy sotsiokonstruktivizm konsepsiyasi asos qilindi. Empirik ma'lumotlarni tahlil qilish uchun SPSS dasturi orqali korrelyatsion tahlil, dispersiya tahlili va regressiya modellaridan foydalangan holda motivatsiya va o'ziga ishonch o'zaro bog'liqligi o'rganildi. Tadqiqot obyekti sifatida ingliz tilini o'rganayotgan bakalavr talabalari tanlandi, ular 18–22 yosh oralig'ida edi.

Natijalar.

Tahlillar natijalari shuni ko'rsatdiki, ingliz tilini faol o'rganish talabalarning o'ziga bo'lgan ishonchi va motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi. Masalan, o'quv jarayoniga interaktiv multimedia resurslar, gruppaviy muhokamalar, nutq mashqlari va yozma topshiriqlarni kiritish talabalar o'rtasida motivatsiyani 1,9 barobar va o'ziga ishonchni 1,7 barobar oshirgan. Korrelyatsion tahlil shuni ko'rsatdiki, motivatsiya va o'ziga ishonch o'rtasidagi bog'liqlik 0,68 darajada kuchli bo'lib, bu ularning til o'rganish samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatishini anglatadi. Intervyular natijalari talabalar shuni ko'rsatdiki, ular yangi bilimlarni o'zlashtirgan sari darsga qatnashish va nutqda faol ishtirok etish istagi ortadi, shuningdek, xatolardan qo'rqmaslik va nutqni erkin ifodalash qobiliyati kuchayadi. Pedagoglar kuzatuvlariga ko'ra, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, guruh ichidagi hamkorlik va doimiy feedback berish motivatsiya va o'ziga ishonchni oshirishda muhim mexanizmlardir. Shu bilan birga, kam motivatsiyaga ega talabalar o'qish jarayonida passiv

ishtirok etib, nutq va yozma ko'nikmalarini sekin rivojlantiradi, bu esa dars samaradorligini pasaytiradi.

Muhokama.

Olingan natijalar nazariy jihatdan Deci va Ryanning o'z-o'zini belgilash nazariyasi bilan mos keladi. Talabalarning ichki motivatsiyasi (intrinsic motivation) o'z-o'zini boshqarish va til qobiliyatini oshirishga yordam beradi, tashqi motivatsiya esa (extrinsic motivation) qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish orqali kuchayadi. Interaktiv darslar va multimedia resurslarining qo'llanilishi o'quvchilarda "flow" holatini shakllantiradi, bu esa konsentratsiya va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Shu nuqtai nazardan, psixologik jihatdan motivatsiya va o'ziga ishonchni oshirish talabalarning ingliz tilida nutq va yozuv ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, pedagoglar individual yondashuvni qo'llash, doimiy feedback berish va guruh muhokamalarini tashkil etish orqali talabalarning motivatsiya va ishonchini oshirishlari mumkin.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'rganish talabalarning motivatsiyasi va o'ziga bo'lgan ishonchini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv darslar, multimedia resurslari va guruh ishlarining pedagogik qo'llanilishi o'quvchilarning til o'rganish jarayonida faol ishtirok etishlarini rag'batlantiradi. Motivatsiya va o'ziga ishonch yetarlicha rivojlangan talabalar yangi bilimlarni tezroq o'zlashtiradi, nutq va yozuv ko'nikmalarini mustahkamlaydi, xatolardan qo'rqmay, samarali kommunikatsiya qiladilar. Amaliy tavsiyalar sifatida pedagoglar o'quv jarayonini individualizatsiya qilish, doimiy feedback va rag'batlantirish, interaktiv va multimedia resurslardan foydalanish, shuningdek, talabalar o'rtasida ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimini tashkil etishlari lozim. Kelgusidagi tadqiqotlar turli yosh va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitdagi talabalar uchun motivatsiya va ishonchni oshirishning samarali metodlarini aniqlashga qaratilishi tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Sunatov, J. R., Zikrillayeva, F., Husenova, M., & Sanayeva, M. (2025). INGLIZ TILINI O 'QITISHDAGI MUAMMOLAR. University Research Base, 560-568.
2. Зикриллаева, Ф., Дустмуродова, М., Нормаматова, Н., Сайдуллоева, М., & Абдирахимова, М. (2025). Globalizatsiyalashgan zamonaviy tilshunoslik paradigmalari. Инновации в современной лингвистике и преподавании языков, 1(1), 298-300.
3. Normurodovna, A. M. (2025). OLIY TA'LIM MUASSASALARI HAMDA MAKTABLARDA INGLIZ TILINI O'QITISHNING O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI. Modern education and development, 37(3), 284-289.
4. Зикриллаева, Ф., Дустмуродова, М., Нормаматова, Н., Сайдуллоева, М., & Абдирахимова, М. (2025). Globalizatsiyalashgan zamonaviy tilshunoslik paradigmalari. Инновации в современной лингвистике и преподавании языков, 1(1), 298-300.
5. Ergashevna, S. M. (2025, February). Ingliz tili mutaxassislarini tayyorlashda xorijiy tajribalardan foydalanish. In *International Educators Conference* (pp. 358-365).
6. Сунатов, Д., Зикриллаева, Ф., Сайдуллоева, М., & Нормаматова, Н. (2025). O'zbek tilshunosligining nazariy masalalari. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 121-123.
7. Сунатов, Ж., Холмуратова, Р., Зикриллаева, Ф., & Алишерова, Г. (2025). Kompyuter lingvistikasida kompyuter leksikografiyasining ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 269-271.
8. Normurodovna, A. M. (2025, February). Tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikda Ingliz tilining ahamiyati. In *International Educators Conference* (pp. 310-317).
9. Сунатов, Д., Хусенова, М., Санаева, М., & Зикриллаева, Ф. (2025). O 'zbek tilining xorijda o 'qitilishi. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 139-141.

10. Сунатов, Д., Зикриллаева, Ф., Шерматов, Р., & Розимуродов, М. (2025). Amaliy tilshunoslik masalalari. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 126-128.
11. Сунатов, Д., Зикриллаева, Ф., Алишера, Г., & Дустмуродова, М. (2025). Jahon adabiyotshunosligi rivoji. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 124-126.
12. Sunatov, J. R., Rustamov, R., & Dustmurodova, M. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASIDA FONETIK TAHLIL JARAYONI. Modern Science and Research, 3(5), 191-195.